Redacţiunea, Administraţiunea
şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care dí

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brasovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Târgulu Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 67. Braşovŭ, Joi, 25 Martie (6 Aprilie) 1893.

Manifestulŭ de unire

alŭ Mitropoliei române de Alba-Iulia cu biserica Romei din 7 Oct. 1698 şi condiţiunile unirei.

1. „† Insĕ într'acestŭ chipŭ ne unimŭ . . . . cum pre noi şi rĕmăşiţele nóstre a Rĕsăritului, sĕ nu ne clătéscă".
2. „Sĕ stée în voia soborului pre cine ar alege sĕ fiă Vlădică".
3. „Tótă legea nóstră sĕ stée pre locŭ".

Manifestulŭ de unire din 7 Oct. 1698.

Pe la anii 1690—1700 catolicismulŭ din Transilvania se afla într'o stare cu totulŭ miserabilă. Saşii din Transilvania, din credincioşĭ catolicĭ, cum fusese mai înainte, se făcuse luteranĭ încă din secululŭ alŭ XVI-lea, ér Ungurii şi o mare parte din nobilimea catolică românéscă se făcură reformaţĭ şi unitarĭ. Bisericile catolice din Transilvania persecutate aspru de principii calvinĭ în totŭ seculul alŭ XVII-lea, ajunseră apróре de apunere, astfelŭ, că pe la finele seculului alŭ XVII-lea de abia se mai aflau două bisericĭ catolice publice în tótă ţéra. Peste totŭ numĕrulŭ catolicilorŭ şi alŭ preoţilorŭ catolicĭ scădiuse aşa de multŭ, încâtŭ mai târdiu, când împĕratulŭ Carolŭ VI luă din mâna calvinilorŭ biserica episcopală din Alba-Iulia trebui ca clerulŭ românescŭ sĕ introducă în catedrală pe noulŭ episcopŭ catolicŭ Georgiu Martonfi, şi protopopulŭ românescŭ Petru din Daia sĕ servéscă oficiulŭ în limba românéscă la altariulŭ celŭ mare din biserica catolică*)

Insĕ dela a. 1696 încóce lucrurile începŭ a se schimba.

La anulŭ 1696 Transilvania ajunge sub domnia casei austriace. Acum guvernulŭ din Viena, vĕdiêndŭ starea cu totulŭ miserabilă a catolicismului din Transilvania, se decise, ca sĕ înmulţéscă numĕrulŭ acestorŭ catolicĭ prin câştigare de suflete. Anume în timpulŭ acesta cestiunea cea mare politică în Transilvania era: cine sĕ aibă deregătoriile cele mai marĭ şi mai multe în ţéra acésta? Reformaţii şi protestanţii le cereau pentru dênşii, ér religiunea catolică fiind-că avea puţinĭ următorĭ nu putea sĕ ajungă la nimicŭ. In astfelŭ de împrejurărĭ cu totulŭ nefavorabile ale catolicismului din Transilvania, guvernulŭ din Viena făcù planulŭ, ca sĕ mijlocéscă o alianţă bisericéscă între catolicĭ de o parte şi între Românĭ, carĭ cu numĕrulŭ lorŭ copleşiau pe tóte celelalte naţionalităţĭ din Transilvania, şi apoi în modulŭ acesta sĕ asigureze nu numai puterea, dér şi supremaţia religiunei catolice în Transilvania, ér prin religiune domnia politică a casei austriace.

Astfelŭ, la impulsulŭ guvernului din Viena, se începură numai decâtŭ tractările pentru unirea Românilorŭ cu biserica catolică a Romei.

Primele tractărĭ de unire se începură sub mitropolitulŭ Teofilŭ. Insĕ negociările aceste nu avură nicĭ unŭ resultatŭ. Mitropolitulŭ Teofilŭ murì în a. 1697, ér împĕratulŭ Leopoldŭ I nu primì unirea făcută de dênsulŭ, ci în anulŭ următorŭ propuse de nou unirea Românilorŭ.

Resoluţiunea acésta a împĕratului, prin care se puse de nou înaintea Românilorŭ cestiunea unirei pórtă data de 14 Aprilie 1698, ér textulŭ ei este următorulŭ:

„Care preotŭ românescŭ va „face mărturisirea credinţei: că „rĕmâne a se ţiné şi mai de„parte de legea grecéscă, însĕ „face o legătură cu catolicii, „recunoscêndŭ pe pontificele „din Roma ca pe celŭ mai „înaltŭ patriarchŭ, acela se va „bucura de privilegiile preoţilorŭ „catolicĭ."*)

Prin acéstă resoluţiune, după cum se vede aşa-dér, împĕratulŭ Leopoldŭ nu cerea de locŭ dela Românĭ ca sĕ se unéscă în credinţa catolică cu biserica Romei, nu cerea primirea vre-unei dogme, şi în specialŭ nu cerea patru puncte dogmatice, nu cerea primirea vre-unui sinodŭ nerecunoscutŭ în biserica Rĕsăritului; totŭ ce se cerea era numai, ca Românii sĕ recunóscă în generalŭ pe pontificele romanŭ în calitate de primulŭ patriarchŭ (Summus Pontifex.) alŭ bisericei creştine; ér în schimbŭ împĕratulŭ promitea Românilorŭ, că preoţii românĭ se vorŭ bucura de tóte beneficiile şi privilegiile preoţilorŭ catolicĭ.

Şi carĭ erau aceste privilegii?

Le scimŭ cu toţii, acestea erau: că preoţii românĭ sĕ nu mai fiă iobagĭ; clerulŭ românŭ sĕ-şĭ aibă representanţii sĕi la guvernŭ, în dieta ţĕrii, şi la tóte autorităţile publice, religiunea română sĕ fiă religiune receptă în ţĕră şi în specialŭ episcopulŭ românŭ sĕ fiă membru alŭ guvernului, după cum era episcopulŭ catolicŭ. Şi deórece cu preoţii românĭ avea sĕ se unéscă totodată şi poporulŭ românŭ, urma de sine ca şi poporulŭ românŭ sĕ aibă tóte privilegiile religiunilorŭ recepte, sĕ fiă naţiune recunoscută în ţéră.

In urma acestorŭ promisiunĭ în sine fórte marĭ, prin carĭ se înfăţişa înaintea Românilorŭ începutulŭ unei nouĕ ere politice, mitropolitulŭ Atanasie convocă pe luna lui Octobre 1698 unŭ soborŭ mare la Alba-Iulia, compusŭ din toţĭ protopopii, din toţĭ preoţii şi din deputaţii mirenilorŭ.

Acesta fù celŭ mai mare sinodŭ bisericescŭ din tóte câte se ţinură în cestiunea de unire cu biserica Romei.

In acestŭ sinodŭ după multe desbaterĭ seriόse, cum cerea gravitatea împrejurărilorŭ şi după totŭ feliulŭ de promisiunĭ marĭ pentru naţiunea română, ce le făceau iesuiţii Baranyi şi Hevenesi, împuterniciţii cardinalului Collonits, sinodulŭ dela 1698 primì unirea cu biserica Romei, în forma, după cum li-o propusese împĕratulŭ prin resoluţiunea sa dela 14 Aprile 1698.

Ētă acum aicĭ textulŭ originalŭ în limba română alŭ acestui actŭ fundamentalŭ de unire alŭ bisericei române din Transilvania cu biserica Romei, actŭ subsemnatŭ de protopopĭ şi de mitropolitulŭ Atanasie. şi întăritŭ cu pecetia mitropoliei Belgradului:

Pe fóia ântâia.

„Noi mai în jos scrişii Vlă„dica, Protopopii şi Popii Besé„ricilorŭ Rumânesci dămŭ „în scire tuturoru cărora se cu„vine, mai vêrtosŭ Ţerei Ardé„lului. —

† „Cercând schimbarea aces„tei lumĭ înşelătóre, şi nestarea, „şi neperirea sufleteloru, căruia în „mesură mai mare trebue a fi de „cât toate, din bună voia noastră „ne unimŭ cu Besereca Romei cea „catholicéscă şi ne mărturisimŭ a „fi mădulările cestii Bisericĭ sfinte „catholicéscă a Romei prin céstă „carte de mărturie a noastră. Şi „cu acele privilegiomurĭ „vom se trăimu cu care „trăescu mădulările şi popii „acestei Bisericĭ sfinte, pre„cum Inălţia Sa Impĕratul şi co„ronatul craiul nostru în miloste„nia decretumului Inălţiei sale ne „face părtaşi, care milă a nălţiei „sale nevrêndŭ a o lăpăda cum „se cade credincioşilor Inălţii Sale „acéstă carte de mărturie şi Nălţii „Sale şi Ţerei Ardélului o dămŭ „înainte, pentru care mai mare „tărie, dămŭ şi peceţile şi scriso„rile mânilorŭ nóstre. S'au datu „în Belgrad în anii Domnului „1698 în 7 dile a lui Octomvrie.

† **„Insă într'acest chipŭ ne „unimŭ**, şi ne mărturisimŭ a fi „mădulările sfintei catolicescii Bi„serici a Romei, **cum pre noi şi „rĕmăşiţele noastre din obice„iulŭ Besericei nóstre a Rĕsă„ritului, sĕ nu ne clătésca.** Ci „tóte ţeremoniile, serbătorile, pos„turile cum păna acum, aşa şi de „acum înainte sĕ fim slobodĭ a „le ţiné după călindariulŭ vechiu. „Şi pre cinstitulŭ Vlădica nostru „Athanasie nime până în moartea „Sfinţiei Sale sĕ n'aibă putere alŭ „clăti din scaunulŭ Sfinţiei sale. „Ci tocma de i s'ar tèmpla moarte **„sĕ stea în voia soborului pre „cine ar alege se fie Vlădică**, pre „care sfinţia Sa Papa şi înălţatulŭ „împĕratŭ sĕ-lŭ întarécă, şi Pa„triarchulŭ de supt biruinţa Inăl„ţiei Sale sĕ-lŭ hirotonéscă şi în „obiceiulŭ şi deregatoriiloru „(citesce: deregătoriile) Proto„popiloru carii sunt şi vorŭ fi, „nici intr'unu felŭ delucru nime „sĕ nu se méstece ci sĕ se ţie „cum şi până acum. **Ér de nu ne „vor lăsa pre noi şi pre remă„şiţele noastre intr'acésta aşe„zare, Peceţile, şi iscăliturile „nóstre care am datŭ sĕ naibă „nicĭ o tărie**, care lucru l'amŭ în„tăritŭ cu pecetea mitropoliei „nóstre pentru mai mare mărturie".

(L. S.)

Aicĭ este imprimată în fumŭ sigilulŭ mitropoliei de Alba-Iulia, representândŭ în mijlocŭ icóna Sântei Treimĭ, ér în jurŭ inscripţiunea: „† Acésta este pecetea Mitropolii Bălgradului".

Pe fóia a 2 a şi a 3-a urmézâ subsemnăturile în ordinea următóre:

„† Protopopŭ *Ghiorghi ot Haţăg* aşa voescu m. p. L. S.
„Protopopŭ *Ioan ot Hinidóra* m. p. L. S.
„Protopopŭ *Iancul dela Jomal* m. p. L. S.
„Protopopu *Neculiţi Sassebes* m. p. L. S
„Protopopŭ *Ilie dela Crişurĭ* m. p. L. S.
„Protopopŭ *Stefanu dela Caşei* m. p. L S.
„Protopopŭ *Macaveiu din Nemigia* m. p. L. S.
„Protopopŭ *David din Uifalău* m. p. L. S.
„Protopopŭ *Ioanu din Căliană* m. p. L. S.
„Protopopŭ *Grigoraş din Bistriţa* m. p. L. S.
„Protopopŭ *Coste din Hăpărta* m. p. L. S.
„Protopopŭ *Gaboru dela Săoraş* m. p. L. S.
„Protopopŭ *Gavril dela Bistra* m. p. L. S.
„Protopopŭ *Michaiu din Călata* m. p. L. S.
„Protopopŭ *Mateiu dela Laposu* m. p. L. S.
„Protopopŭ *Georgie Notareşulŭ Daianulă* m. p. L. S.
„Protopopu *Miheilă ot Armeni*
„Eu Protopopu *Stefanu dela Chioar* m. p. L. S.
„Protopopu *Ionuţŭ din Coruia* m. p. L. S.
„Protopopu *Simion din Secală* m. p. L. S.
„Protopopu *Oane de Keţe* m. p. L. S.
„Protopopu *Radulu din Colunu* m. p. L. S.
„Protopopu *Ionaşcu din Moh* m. p. L. S.
„Protopopu *Toma din Vinţŭ* m. p. L. S.
„Protopopu *Sova din Selisce* m. p. L. S.
„Eu Protopopu *Radŭ dela Făgăras* m. p. L. S.
„Eu Protopopu *Stanila dela Făraş* (sic) m. p. L. S.
„Protopop *Daniel din Ilie* m. p. L. S.
„Eu Protopopu (sic) *Toma din Racoviţă* m. p. L. S.

*) Laurianu, Magazinŭ istoricŭ Tom. III. pag. 327.

*) Edita professione ad observantiam ritus graeci, apud Catholicos cum agnitione summi Pontificis se dedaraverit.—Resoluţiunea din 14 Aprilie 1698. — Vedĭ şi la Şincai, chronica an. 1698.